

Dünya Maden haberleri

ARSIULUSAL:

Beynelmîlel Kok Karteli

Beynelmîlel kok karteli 12 ay için aşağıda isimleri geçen memleketlere ihraç edilen kok fiyatlarından 1 şiling tenzilât yapılmasını kararlaştırmıştır. Bu memleketler arasında İsveç, Norveç Sovyet Rusya, Estonya ve Polonya mevcuttur. Piyasada kömür fiyatları yükselirken kok fiyatına tenzilât yapılması beklenmeyen bir hâdise olmuştur.

Yeni karara göre İngiltere limanlarında fob fiyatları beher long ton için aşağıdaki vaziyeti almıştır: Yüksek fırın koku 23/6 gaz koku 26 — 27 sil. ve hususî nevi 29 şilindir.

Beynelmîlel çimento ihracat karteli:

5.11.1937 senesinde Lüksemburgda tesis edilmiş olan Beynelmîlel Çimento Karteli dünya piyasasında çimento ticaretini tanzim ve çimento müstahsil ve müstehlik memleketler arasındaki mukavelelerin icrasını murakabe işi ile tavzif edilmiştir. Bu "İntercement,, teşkilâtına Avuranın bütün çimento ihraç eden memleketleri Almanya, Belçika, Danimarka, Fransa, İngiltere, İsveç, Norveç ve Yugoslavya dahildir.

Kartelin ilk faaliyet senesi olan 1938 bilançosu berveçhiatidir: Aktif 123.381 Sterlin Bank matlûbu, 22 Sterlin kasa, 14867 Sterlin borçlular, 559 sterlin esham ve tahvilât, 11080 st. Bank kefaletleri. Pasifde sermaye 850 Sterlin, 146,050

st. alacaklılar ve mükellefiyetler, 3000 st. verilen kefaletler.

Beynelmîlel Demir satış karteli:

Beynelmîlel demir ihracat kartelinin Haziran nihayetinde veya Temmuz başlarında Lüttich şehrinde toplanacağı anlaşılıyor. Müzakereye konulacak başlıca meselelerden fiyat tanzimi ve Orta Avrupadaki siyasî tebeddülât yüzünden Çekoslovakya hissesi mevzuu bahsolacaktır.

Şimdiye kadar kartel haricinde olan müstahsillerin fiyat tenzilâtı aleyhindeki mücadele tedbirleri ile bilhassa Amerikanın rekabeti meseleleri müzakere edilecektir. Yeni tesbit edilecek fiyatlar dünya piyasasında daha uygun bir şekilde halledilmesi tasavvur edilmektedir.

Beynelmîlel kalay karteli:

15.6.1939 tarihinde Pariste toplanmış olan Beynelmîlel Kalay Karteli Komitesi 1939 Temmuz — Eylül ayları için ihracat hisselerini esas miktarın % 40'ından % 45'e çıkarmağa karar vermiştir.

Gelecek toplantının 21 Eylül 1939 tarihinde Brüksel şehrinde aktedileceği kararlaştırılmıştır.

Beynelmîlel Kalay Kartelinin yeni kararı Londra borsasında kalay fiyatlarını birden fırlatmış ve fiyatlar 3 sterlin zamlı 15.6.1939 da 127 5/8'e çıkarmıştır.

Beynelmîlel Petrol Kongresi:

Üçüncü beynelmîlel dünya petrol kon-

gresi 1940 senesinin Haziran ayında Berlinde Mareşal Göring ve Alman İktisat Nazırı B. Funk himayesi altında toplanacaktır. Bu kongrede petrol sahalarının istikşaf ve açılma tekniği ile kömür ve linyitten terkibi petrol meselesine büyük bir ehemmiyet verilecektir.

AFRİKA:

Krom cevheri istihsalâtı:

Cenubî Afrika İttihadınının krom istihsalâtı hakkındaki son istatistikî malûmata bakılırsa 1938 senesinde 194.626 ton krom cevheri istihsal edilmiştir. Bu miktarın 131.613 tonu 324.816 sterlin değerinde ecnebi memleketlere satılmıştır. Dahildeki satış miktarı 658 tondur. 1937 istihsalâtı 185.873 ton olmasına göre 1938 de 8753 ton bir artış kaydedilmiştir. 1939 ilk 4 ay zarfındaki istihsalât tahminen 55.448 şort tondur. Buna mukabil cenubî Rodezyanın krom cevheri istihsaline gelince 1937 de 303.817 ton iken 1938 senesinde 98.765 ton yani % 30 nisbetinde azalarak 205.052 tonu bulmuştur.

Cenubî Rodezya 1939 senesi İkincikânun ayında 8.322, Şubat'ta 5.595, Mart ayında 6.918 ton ve Nisanda 5959 t. krom cevheri istihsal etmiştir. Bu rakamlara bakılırsa C. Rodezya krom istihsalâtında bir tenakus göze çarpmaktadır, çünkü 1938 ilk 3 ay zarfında 69.141 Ş. tonu bulunan kromit istihsali carî senenin aynı ayında ancak 20.835 şort tonu tutmaktadır.

Rand Madenleri:

Afrikanın Transvaal mıntakasında bulunan Rand madenlerinin 1939 ilk 5 ay zarfındaki altın istihsalâtı 5.664.291 onz olarak tesbit edilmiştir. Bu miktara Tran-

svalin sair madenlerindeki 5 aylık altın istihsal yekûnu olan 130.386 onz ilâve edilirse Transvalinin 5 ay zarfındaki altın istihsali 5.794.677 onzu bulmaktadır.

Altın ocaklarında çalışan amele sayısı ilkbahara doğru bir kaç bin artarak 325.361 kişiyi bulmuştur.

ALMANYA:

1939 ilk 4 ayında kömür ve demir cevheri

Almanya kömür sanayiinin 1939 ilk 4 ay zarfında elde edilen neticeleri 1938 senesi aynı ayları ile mukayese edilmek üzere aşağıdaki cetveli alıyoruz.

Madenler	1938 ilk 4 ay	1939 ilk 4 ay
Taşkömür	62.362.184	62.054.199
Linyit	63.356.030	70.481.919
Taşkömür koku	14.059.033	15.128.122
Linyit ..	1.036.860	1.180.011
Taşk. briketi	2.198.246	2.377.327
Linyit ..	12.804.961	15.475.407

Almanyanın 1939 ilk 4 ay zarfındaki demir cevheri istihsali ise 4.902.892 tonu bulmuştur.

Linyitten benzin istihsali:

Südet topraklarındaki linyit yataklarından tam bir istifade maksadile 5.5.1939 tarihinde Brüksel civarında büyük terkibi petrol fabrikasının temeli atılmıştır. 1940 — 41 seneleri zarfında inşa edilmesi derpiş edilen bu fabrika İ. G. Farben firması tarafından icat edilen yüksek taziykle çalışan terkibi petrol usulüne istinat edecektir. İnşaat işinde 10.000 amele ve 300.000 ton demir - çelik kullanılacaktır. Fabrika ve talî binalarla işgal edilecek sahanın mesahası bir buçuk mil.

yon murabba metreyi bulacaktır. Sintetik usulü ile linyitten benzin ve sair kimyevi maddeler istihsalinde Br x fabrikası bütün Almanyada numune olabilir bir şekilde tesis edilecektir. ,, İnşaat ve tesisat vazifesi Müşir Göring tarafından kurulmuş Mineralafbaugesellschaft  irketine yükletilmiştir.

Maden Tetkik Dairesi:

Mareşal Göring'in 10.3.39 tarihli bir emri üzerine 1.4.939 tarihinde Berlin  hrinde Almanya Maden Tetkik Dairesi tesis edilmiştir. Bu teŐkil ta Şimdiye kadar mevcut "Yeraltı Servetlerini Arama Dairesi,," ile muhtelif mıntakaların jeolojik teŐkil tları dahil edilmiştir. Yeni müessese İktisat Nezaretinin bir umum müdürlüğü olarak memleketin jeolojik ve jeofizik tetkik ve taharrisini deruhte edecektir. Vazifesini muvaffakiyetle baŐarmak üzere Maden Tetkik Dairesi memleketin bütün meslek  ve fennî müesseseleri, yüksek mektepleri ile irtibatta bulunduğu gibi ecnebi devletlerin Maden Daireleri ile de temasa gelecektir. Bu emirname ile Prusya, Baden, Bavyera, Hessen, Meklenburg, Avusturya, Saksonya, T ringen ve W rtemberg jeolojik merkezleri ile Hamburgdaki Devlet jeoloji enstitüsü bu yeni teŐekküle raptedildilmiŐ olmaktadır.

1939 Petrol istihsal ve ithal tı:

Avusturya dahil olmak üzere 1939 ilk 3 ay zarfında Almanyanın ham petrol istihsali 170.260 tonu bulmuştur. Bu miktarın aşağı yukarı 80.000 tonu Nienhagen havzasına isabet etmetkedir. Almanyanın münferit aylardaki petrol istihsaline bakılırsa İkinik nunda 52.576, Őubatıta 54.576 ve Martta 63.108 tonu bulmuştur. Binaenaleyh memleketin petrol ve benzin ithal tı son ay zarfında vasati ola-

rak %52—61 nisbetinde artmıştır. 1939 ilk 3 ay zarfında 1.286.973 ton petrol ve benzin ithal etmiştir. Bu miktarın 249.949 tonu mazot ve bakiyeden ibaretir.

AMERİKA B. D.

Kömür tetkik l boratuvarının tevsii:

"Armour Institute of Technology" müessesesi Mayıs 1939 sonundan itibaren kömür tahlil ve tetkik kısmının tevsiiine karar vermiştir. Bu tedbirin asıl maksadı kömür müstahsil ve m stehlikleri için büyük mikyasta tetkikat ve muayeneyi mümkün kılmak ve Şimdiye kadar istifade edilmiyen aşağı kömür nevilerini teshinat ve enerji istihsalinde kullanılmak, tır. Bu l boratuvar madenlerde toz şeklinde veya toprakla karışık kömür bakiyelerinden istifade yollarını araŐtıracaktır.

1938 Krom ithal tı:

Amerika Birleşik Devleti 1937 senesi zarfında ceman 553.916 ton krom cevheri ithal etmişken, 1938 senesi zarfındaki ithal tı tahminen 200.000 ton azalarak ancak 352.085 tonu bulmuştur. Bu miktar memleketlere göre aşağıdaki şekilde taksim edilmektedir.

Rodezya	103.768
Filipin	78.233
Cenubî Afrika İttih.	63.930
Küba	39.529
Fransız m�stemlekeleri	28.520
Türkiye	20.392
Yunanistan	10.000
Sair memleketler	7.713

1939 3 ayında kömür istihsalâtı :

Amerika Birleşik Devletlerinin 1939

ilk 3 ay zarfındaki taşkömür istihsalâtı 106.384.000 tonu bulmuştur ve geçen 1938 senesi aynı devresine nazaran 18.828 ton bir tezayüt kaydetmektedir.

Memleketin ham demir istihsalâtında da 1938 e nisbeten ehemmiyetli miktarda bir artış göze çarpmaktadır. 1939 ilk 3 ay zarfında 6.749.000 ton ham demir istihsal edilmiştir. Halbuki 1938 aynı aylarının istihsalât yekûnu ancak 4.247.000 tondur. Buna mukabil endüstirinin meşguliyet derecesi kapasitesinin % 30 dan % 55 ine kadar yükselmiştir. Bilhassa Mart 1939 istihsalâtı 1938 Martına nazaran 1.000.000 ton bir fazlalık göstermektedir.

Amerika B. D. nin çelik istihsalâtına gelince 1938 ilk 3 ayında 5.537.000 ton iken carî senenin aynı ayları için 9.659.000 tonu bulmuş yani % 80 — 85 nisbetinde bir artış kaydedilmektedir. Binaenaleyh 1939 bir sanayi inkişaf senesi olacağı ümidini uyandırmaktadır.

Renkli Çelik imali:

Nisan 1939 ortalarında Newyorktaki Bachite Development şirketi renkli, paslanmayan çelik imaline girişmiştir. Bachite tesmiye edilen bu çelik siyah, tunç, lila, mavi ve kısmen kırmızı ile yeşil renklerde piyasaya çıkarılacaktır. Çelikteki renkler pratik terkipten ibaret olduğundan oyma, delme veya kaynatma yolu ile işletilmiye tâbi tutulunca bile zararlanmazlar. Berayı tecrübe bu çelikten şimdiye kadar "Climax,, Molibden şirketi binasının duvarları, Pensilvanya Demiryol Şirketi binasının merdiveni ve bazı möble parçaları imal edilmiştir. İnşa işlerinde kullanılan amyant Bachite çeliği ile kapatılarak ev ve bina için elverişli bir madde elde edilmektedir. Böyle ihzar edilmiş çelik amyant kromlu çeliklere nisbeten ucuza mal olmakla beraber sıklet itibarile de bir misli hafiftir. Çelikteki krom halitasını

azaltarak bir tasarruf istintaç etmekte, dir. Mukavemet ve hafifliği bakımından renkli çeliğin tayyare imalâtında büyük bir istikbali vardır.

ARABİSTAN

Hicaz Petrol Kuyuları Kuşadı:

Hicazda "Elhasse,, mıntakasındaki petrol kuyularının kuşat resmi 1.5.1939 tarihinde Zahran şehrinde büyük bir tantana ile Kral İbnissuud tarafından bizzat icra edilmiştir.

Bu merasimde Kral hanedanı efradile, hükümet ricali, Bahreyn Emîri Şeyh Hamed ve Kaliforniya petrol şirketinin müdürleri iştirak etmişlerdir.

Aynı gün Elhassede istihsal edilmiş olan 10.000 tona yakın petrol ilk vapura yükletilmiştir.

Kuşat merasiminden sonra Kral İbnissuud, Bahreyn Emîri, Şeyh Hamed, Emîr Faysal ve Emîr Halid Bahreynde toplanarak bir mülakatta bulunmuşlardır.

Suudî Arabistanın 1939 senesi petrol istihsalâtı:

"Kalifornia Arabistan standard Oil Co., nin açtığı üç muhtelif kuyudan günde 5,000 varil petrol istihsal edilmektedir. Hali hazırda elde edilen petrole nazaran 1939 senesinde Suudî Arabistanın petrol istihsalı en aşağı 5.000.000 varil olacağı tahmin edilmektedir.

"Kalifornia Arabistan Standard Oil Co., istikşaf programına Şubatta başlamak üzere beş yeni sondaj makinesi getirtmiştir. Açılan iki kuyu nihayetlemek üzeredir. Yeniden beş kuyu daha açılmaya başlanmıştır. 1938 senesi Mart ayında yüksek graviteli ve mebzul petrol yalıkları keşfedilmişse de ancak 1 inciteş.

rin ayında kuyuların açılmasına başlanmıştır. Açılan kuyulardan Abu Hadriyada kini (100 mil şimalî . garbî) hariç bırakırsak sondaj ameliyeleri umumiyetle şarkî Suudî Arabistanda yer almaktadır. Şarkî Suudî Arabistandaki (Dammam Dome) petrol sahası, "Bareyan petroleüm Oil Co., nin ancak 50 mil kadar uzağındadır. Suudî Arabistandaki petrol kumpanyası Bahreyn tasfiyehanelerinden de azamî surette istifade etmektedir.

Suudî Arabistan petrol istihsali boru tesisatı ile Basra körfezine ve oradan da Bahreyne sevk olunur. "Kalifornia Arabistan Standard Oil,, kumpanyası (Dammam Dome) dan Ras Tanuraya 12 inçlik bir boru hattı ve Basra körfezine uzanan bir denizaltı hattı yapmaktadırlar ki Okyanoslara sevk edilecek petroler buradan yükletilecektir.

Mezkûr hatların inşası ilkbaharda, günlük istihsal miktarı 10.000 varile yükseldiği zaman itmam edilecektir. Deniz altından geçen hat ile sahradan geçen hattın 15 mil kadar olan kısmı izole edilerek gömülmüştür. Sahradan geçmekte olan diğer 28 mili açıktadır. 1935 yılında Suudî Arabistanda petrol mevcudiyetini ilk keşfeden "The California Arabian Standard Oil Co.,, 10 muhtelif kuyu açarak petrol istihsaline başlamıştır. 1936 senesinde Dammamda 2152 ayak derinlikte mebzul miktarda yüksek graviteli petrol tabakasına rast gelmişse de birdenbire azalmağa başlayan petrolün ticarî kıymetinden şüphe edilmiş ve çok derin sondaja muhtaç olduğu ve Mart 1938 de açılan 9 kuyudan da külliyetli istihsal yapılabilmek için 5000 kadem kadar kazılması lâzım geldiği anlaşılmıştır.

Yapılan istikşaf neticesinde Dammam Dome petrol sahasının Bahreyn strüktürüne müsavi olduğu anlaşılmıştır ki bu sa-

hanın tutarı aşağı yukarı 12.000 (acres) dir.

"The California Arabian Standard Oil Co.,, imtiyazının sahası Umum Kaliforniadan daha fazladır ki bu sahanın mühim bir kısmında henüz araştırmalar yapılmamıştır.

AVUSTURALYA:

Linyitten Benzin istihsali:

Victoria Eyaletinin Yallourn mntakasında bulunan zengin linyit sahasında terkibi petrol istihsali için 20.000.000 dolar sarfile bir endüstri merkezi inşa edilmektedir.

Endüstrinin senelik randımanı 60.000 ton yani 15.000.000 galon benzin 2.500 ton gazyağı ve 14.000 ton da saf katran olup bu hasılatın senelik takribi masrafı da 5.000.000 dolar olarak tahmin edilmiştir.

Son zamanlarda Hydrogenation usulünün yalnız katran ve pek vâsi mikyasta benzin ve müştakatı istihsalinin kabil olması dolayısıyla ikinci usul tercihen kabul edilmiştir.

Hazırlanan bir rapora nazaran, mezkûr endüstri merkezinin hali hazır ihtiyacına; benzin, mazot, makine yağı, muhtelif erime noktaları vasıflarını haiz ağır gaz yağları, alkol ve diğer müteaddit hidrokarburlerin istihsalile geniş ölçüde cevap verilmesinin kabil olacağı kaydedilmektedir.

Demir Saç Endüstrisine Hükümet yardımı:

Hükümet, son zamanlarda beyaz saç sanayiinin teşvik ve inkişafı ile alâkadar olmakta ve bu iş için 3 milyon lira tahsisat kabul etmiştir. Hükümetin yardım ve

teşvikinin pratik bir şeklini tetkik ve tenvir için Maliye Nezareti nezdinde hususî bir encümen tesis edilmiştir. Buna ait etrafıca bir rapor iki ay zarfında hazırlanacaktır.

Sydneyde çıkan "Sun,, gazetesinin bir havadise göre Cenubî Avusturalyanın İron Knop mahallinde beyaz saç fabrikasının tesisine karar verilmiştir.

BELÇİKA:

1939 da Kömür ve Demir sanayii

Belçikanın 1939 ilk 5 ay zarfındaki maden kömürü istihsalâtı 12,76 milyon tonu bulmuştur. 1938 aynı aylarına tekabül eden istihsal 12,52 mil. tondur. Buna muka bil satış miktarı geçen seneki 12,36 milyon tondan bu sene 12,72 milyon tona çıkmıştır. 1.6.1939 tarihine madenlerdeki kömür stoku 2,27 mil. tona baliğ olmuştur.

Kömür madenlerinde çalışan amele sayısı Nisan nihayetine 133.979 iken Mayıs sonuna 133.906 ya inmiştir. Beher amelenin vardiyeye düşen randımanı 1938 İlk-trimestrinde 768 kg. iken 1939 ilk 3 ay için 772 kg. tutmaktadır.

1939 ilk 5 ay zarfındaki kok istihsalâtı geçen senenin aynı aylarına nazaran 120.000 ton azalmış ve 1,91 milyon ton olarak tesbit edilmiştir.

Carî senenin ilk 5 ayı zarfında Belçika 1.149.960 ton ham demir istihsal etmiştir. Bu miktar geçen 1938 ilk 4 ayına nazaran 93,720 ton bir tezayüt kaydetmektedir. Buna mukabil memleketin çelik istihsalâtı 226140 ton aratarak 1.101.350 tona baliğ olmuştur. Çalışmakta olan yüksek fırın sayısı Martta 76 iken Nisan nihayetinde 92 ye çıkmıştır.

Kömür fiyatlarının yükselmesi

Belçika mahrukât ofisi 15.6.1939 tarihinden itibaren ev teshinatı kömür nevelerinin fiyatlarını yükseltmiştir. Fiyat yükselmesi kömür ihracatının artmasına ve piyasadaki kıtlığa bağlıdır.

Zam miktarı kribel ve serçe başı büyüklüğündeki kömürün tonuna 5 Belçika frankı. Daha ufak nevelere tonuna 2,5 bfrs. Franko maden istasyonu. Antrasit nevelerine yapılan fiyat zâmı 10 ilâ 20 frs. arasında temevvüç etmektedir. Bu zamlar 31.8.1939 a kadar muteberdir.

BREZİLYA:

Ağır Endüstri Enstitüsü

Brezilya demir sanayiini teşvik maksadile hükümet Ağır Endüstri Enstitüsü tesis etmeye karar vermiştir. Bu enstitü memleketin izabe işlerini muayyen bir plân üzere çalışmasına yardım edecek ve bu sahadaki yeni inkişaf ve icatların tatbiki işlerini başaracaktır. Enstitünün sermayesi Amerika Birleşik Devletlerine ihraç edilecek demir cevheri ve manganez cevherinden alman varidatın bir kısmından tedarik edilecektir. Enstitü Rio de Janerio civarında bir kaç izabefhane tesis edecektir. İleride bu Enstitü memleketin maden servetlerinin işletmesi ve ihracatı meseleleri ile meşgul olacaktır.

BULGARİSTAN:

Alman krom şirketi

Rhodop silsilesinin Golemo Kamen jane civarında yapılan jeolojik araştırmalar neticesinde 50 — 60.000 ton krom cevheri muhtevî bir zuhurata tesadüf edilmiş-

tir. Cevherin maden tenoru % 28 ile 45 arasında tahavvül etmektedir. Yatağı işletme imtiyazı "Erz, namile tesis edilmiş olan bir Alman — Bulgar şirketine verilmiştir. Bu zuhurat Mômçilgrad tren istasyonundan 40 km. bir mesafede bulunmakta ve istasyona bir şose yolu ile merbutur.

Maden aramalarında yeni faaliyet

Bulgaristan Ticaret Nazırlığına bağlı Maadin Umum Müdürlüğünün yeni bir kararı üzerine 1939 yazında bütün memleket topraklarında faal bir şekilde petrol ve demir taharrisine girişilecektir. Bu maksatla maden mühendislerinden mürekkep heyetler teşkil ve ehemmiyetli tahsisat kabul edilmiştir. En mühim heyet Varna ve Provadia civarında petrol arama ile meşgul olacaktır. İkinci bir heyet Yanbolu ve Stranca dağlarında demir ve sair maden cevherlerinin istikşafı uğrunda çalışacaktır.

CEZAIR:

1939 ilk 3 ay maden istihsalâtı

Cezairin maden cevheri istihsali 1938 e nazaran 1939 ilk 3 ay zarfında çinko ve kurşun hariç olmak üzere bir tezayüt kaydetmektedir. Münferit cevherin 1938 ve 1939 ilk 3 ay zarfındaki istihsal rakamları berveçhi atidir. (M. ton olarak):

	1938 ilk 3 ay	1939 ilk 3 ay
Demir cevheri	664.924	781.316
Pirit	11.550	12.950
Çinko Cevheri	3.226	1.499
Kurşun „	1.968	1.809
Antimuan „	505	589
Taşkömür	3.436	4.151
Fosfatlar	167.686	139.541
Petrol	65	66
Cıva	1.041 Kg.	1.243 Kg.

Buna mukabil demir cevheri ihracatı 1938 de 680.579 ton iken 1939 ilk 3 ayında 827.766 tona çıkmıştır. Pirit ihracatı ise 12.371 tondan 11 .598 tona inmiştir.

ÇİN:

3 senelik maden işletme plânı

Şansi, Taşing ve Şimal mıntakalarındaki yeraltı servetlerinden istifade maksadile Japon himayesindeki Çin hükümeti 3 senelik maden işletme plânını kabul etmiştir. Bu plâna göre Şimalî Çinin demir cevheri istihsali 1941 yılında senevi 700.000 tona, çelik istihsali 500.000 tona, kömür istihsali 21 milyon t., ham demir istihsali 1 milyon tona ve kömürden elde edilen petrol 66 milyon galona çıkarılmaktadır.

Aynı zamanda 1941 senesinde dahilî Mogolistanın demir istihsali 2 mil., kominik istihsali 17 milyona çıkarılması derpiş edilmektedir. Bu maksatla Şimalî Çin demiryol hattına 1.900 ve dahilî Mogolis. tana 1.030 km. ilâve edilecektir.

Altın istihsalâtı

Çin millî hükümeti memleketin altın istihsalâtını arttırmak maksadile bazı tedbirler almıştır. Yalnız Suçuan eyaletindeki altın madenlerinde çalışan amele sayısı 200 bine çıkarılmıştır.

1938 senesi zarfında Cin 150.000 onz veya 4252,5 Kg. altın istihsal etmiştir. Sanaî plânına göre 1939 senesi zarfında altın istihsali bir misli arttırılarak 300.000 onza veya 8305 Kg. a çıkarılması beklenilmektedir. Bütün millî bankalara gönderilen yeni bir emirname mucibince memleketteki altın müsait şartlar üzerinde satın alınacaktır.

FİLİSTİN:

Lulnanda petrol aramaları

Irak Petrol Kumpanyası Lübnan dağlarında petrol aramak maksadile Filistin hükümetine bir imtiyaz müracaatında bulunmuştur. Bu şirket Trablusşam civarındaki sahalarda bir kaç araştırma sondajı yapmak tasavvurundadır. Petrol keşfedildikten sonra istihsal edilen beher ton petrol için 4 altın şilin hükümete tediye edilecektir.

FRANSA:

1939 Demir ve çelik istihsalâtı

Fransanın 1939 ilk 5 ay zarfındaki ham demir istihsali 2.998.000 tonu bulmuştur ki geçen yılın ilk 5 ayı istihsalâtından 274.000 ton daha fazladır. Buna mukabil çelik istihsali 1938 ilk 5 ayında 2.748.000 ton iken 1939 İkincikânun — Mayıs ayları için 3.163.000 tonu bulmuştur. 1939 çelik istihsalâtında % 15 nisbetinde veya 415.000 ton bir tezayüt dikkate şayanıdır.

1939 ilk üç ayındaki ham demir ihracatı 1938'e nazaran artarak 148.400 tondan 161.900 tona yükselmiştir. Buna mukabil çalışmakta bulunan yüksek fırın sayısı da 1938 senesi Eylülünde 76 iken 1939 Mart nihayetine doğru 90'a çıkmıştır.

Petrol stoklarının arttırılması

Hükümetin yeni bir emirnamesi ile sevkulceyş bakımından zarurî petrol ve benzin ihtiyatlarının arttırılması kararlaştırılmıştır. 1.1.1940 tarihinden itibaren tasfiyehane ve toptan tüccarların benzin, gazyağı ve mazot stokları ihtiyaç harici % 32 nisbetinde fazla bulundurulacak-

tır. Petrol stoklarını havi tank ve muhafazalar tasfiyehanelerden asgarî 500 m. bir mesafede olacaktır. Aynı kanunla mayi mahrukata stoku 1.1.1944 tarihinden itibaren senevi ihtiyacın % 60'ını bulmak icap etmektedir.

Kömür fiyatlarının yükselmesi

Millî fiat murakabe heyeti 8.5.39 tarihinden itibaren ev teshinatında kullanılan bazı kömür nevelerinin fiyatını yükseltmeye karar vermiştir. Buna navlun ile bazı fob fiyatların artması ve % 1 millî müdafaa vergisi sebep olarak gösterilmektedir. Fiat artışı toptan satışlar için 2 ilâ 4 frs iken perakende satış için 10 — 15 frs. teşkil etmektedir. Hindî Çini antrasitine yapılan zam 4 frs. Polonez kömürüne 8 — 20 frs. ve İngiliz kömür neveleri için 3 — 18 frs. dir.

1939 İlk 4 ayında kömür

Resmî istatistiklere nazaran Fransa 1939 ilk 4 ay zarfında 22.678.999 ton taşkömür istihsal etmiştir. Bu miktar 1938 ilk 4 ayına nazaran 1 milyon ton bir fazlalık kaydetmektedir.

Bu miktar dahilî ihtiyacın teminine kâfi gelmediğinden 1939 ilk 4 ayında 4.891.070 ton taşkömür ithal edilmiştir.

Aynı devre zarfındaki kok istihsalâtı 1.564.748 tonu bulmuş ve 1938 ilk 4 aya nazaran aşağı yukarı 100.000 ton bir fazlalık kaydetmektedir. Memleketin 4 aylık briket istihsali 1.946.369 tondur.

HİNDİSTAN:

Krom cevheri istihsalâtı azalıyor

Hindistanın son sene zarfındaki krom cevheri istihsalâtında bir gerileme göze çarpmaktadır. Bihar eyaletinde 1937 de

7.678 tn olan istihsal 1938 zarfında 4.819 tona, Belucistanda 27.164 tondan 1938 de 22.409 tona ve Misor'ın krom cevheri istihsali 1937 de 26.400 tondan 1938 de 11,135 tona inmiştir. Yalnız Seraikela krom istihsali 1937 deki 94 ton 1938 de 520 tona çıkmıştır.

Binaenaleyh İngiliz Hindistanının krom cevheri istihsal yekûnu 1937 de 61.762 ton iken 1938 senesinde ancak 38.457 tonu bulmuştur.

HOLLANDA:

Kömür fiyatlarının yükselmesi

Hollanda gazetelerinden alınan son haberlere göre Mayıs 1939 dan itibaren Amsterdam ve Rotterdam limanlarında ihrakiye kömür fiyatı tonuna 22/ — şilinden 23 şiline çıkarılmıştır. Aynı zamanda tüccarların teslim meselesinde yavaş davranışları kaydedilmektedir. Ceviz kömürü ile kaloriferler için kullanılan kok nev'inin fiyatları ise beher tonu 1 Hollanda florini miktarında yükselmiştir. Nisbeten talebin daha fazla olduğu yazılmaktadır. Bu vaziyetin kontenjan meselesi ile endüstrinin ihtiyat toplamasından ileri geldiği söylenmektedir. 1938 aynı ayları ile mukayese edilirse kömür fiyatlarında umumî bir artış dikkate şayandır. İhracat fiyatlarının yükselmesi dahilindeki ihrakiye neveleri fiyatlarına tesirsiz kalmıştır. Yakında yeni bir fiyat yükselişi beklenilmektedir.

İNGİLTERE:

Kömürden petrol tesfiyehanesi

15.5.1939 tarihinde İngilterenin Chesterfield civarındaki Bolsuver şehrinde kö-

mürden elde edilen petrolü tasfiye için hususî bir tasfiyehane açılmıştır. Bu tasfiyehane, Derbyshire kömür şirketinin senevî 180.000 ton kömürden petrol istihsal eden hidrojenasyon fabrikası civarında bulunmaktadır. Burada beher ton kömürden vasatî olarak 17 galon ham petrol istihsal edilmektedir. Petrolün benzin ve motor yağlarının tasfiyesi için açılan yeni fabrika İngilterede kömür madenleri arasında kömür petrolünü tasfiye maksadile kurulan yegâne müessesedir. Bu tasfiyehane petrolden gemi, tayyare ve otomobil benzinleri, kok ve amonyak istihsal edecektir.

Yeni tasfiyehanenin senevi kapasitesi tahminen 10 milyon galon petrolden 2.500.000 galon motor benzini, 1.250.000 galon Diesel yağı, 3.000.000 galon gazyağı ve kreosot ile büyük miktarda sair müş-takları teşkil etmektedir.

Çinkodan alınan gümrük resimi

26.5.1939 tarihinden itibaren ecnebi çinkolarından alınmakta bulunan gümrük resmi beher tonuna 12 1/2 şilinden 30 şiline çıkarılmıştır. Buna mukabil ihraç edilen beher ton çinko için prim miktarı yükseltilmiştir. Yeni tedbir neticesinde Imperial Smelting Korporasyonu senevi 97.000 Sterlin kazanmış olacaktır.

Demir sanayii

Britich Iron and Steel Federation'ın istatistiklerine göre 1939 Mayısı çelik istihsali son bir sene zarfında rekor sayılabilir bir mahiyettedir. Mayıs istihsali 1.218.000 tonu bulmuştur. Buna mukabil Nisanda 1.058.200 ve 1938 Mayısında ancak 957.000 tondur.

Demir istihsalâtı da Mayısta oldukça bir tezayüt kaydetmekle 692.100 tonu bulmuştur. 1939 Nisan ayı mukabili

608.900 ton iken 1938 Mayıs istihali 633.900 tondur.

Mayıs ayı zarfında 13 yüksek fırın ilâ ve edilerek işletilmekte olan izabe fırınlarının sayısı 113 e çıkarılmıştır.

Kömür istihali ve ihracatı artıyor

İngilterenin kömür ocaklarında yaz mevsiminin başlamasına rağmen faaliyettin eski hararetle devam ettiği göze çarpmaktadır. Nisanın ilk haftasındaki kömür istihsalât yekûnu 5 milyon tonu aşarak 1938 İkincikânun seviyesine çıkmıştır. 1939 ilk 4 ay zarfındaki istihsalât 80 milyon tonu aşmıştır. Kömür istihsalindeki artış sebepleri memleketin silâhlanması yüzünden demir ve çelik fabrikalarının mahrukat sarfiyatındaki tezayüt ile beynelmilel siyasî vaziyetin gerginleşmesinden doğan ecnebi müşterilerin kömür stoklarını çoğaltmalarıdır. Meselâ son 2 — 3 hafta zarfında Fransa, Mısır, Cenubî Amerika ve Akdeniz limanlarına mutadın fevkinde İngiliz kömürü ihraç edilmiştir. Bundan dolayı 1939 ilk 5 ay zarfında İngilterenin harice kömür satışı 14.801.289 tonu bulmuş ve 1938 senesinin aynı aylarına nazaran 203.000 ton bir fazlalık kaydetmiştir. Buna mukabil Bunker yani ihrakiye satışı 1938 ilk 5 ayına nazaran 245.000 ton azalarak 4.212.734 tona baliğ olmuştur.

İngilterenin 1938 ilk 5 aylık kok ihracatı 453.629 ton iken 1939 un aynı aylarında 622.611 tona çıkmıştır.

Metal istihlâkinin azalmışı

1939 ilk 3 ay zarfında İngilterenin metal istihlâki 1938 ilk trimestrine nazaran bilhassa bakır ve kurşunda oldukça bir tenakus kaydetmektedir. Çinko istihlâki bundan müstesnadır. Çinko revacının artması hava müdafaasındaki ihzari tedbirlere bağlıdır. Galvanize edilmiş saç istih-

lâki de oldukça artmıştır. Memleketin başlıca maden sarfiyatı berveçhi atidir.

(Metrik ton üzerinden).

	1938 ilk 3 ay	1939 ilk 3 ay
Bakır	67.000	61.000
Kalay	5.100	5.000
Kurşun	85.000	84.000
Çinko	44.000	50.000

İRAK:

1939 ilk 4 ayda petrol istihali

İrâkın petrol istihali 1939 ilk 4 ay zarfında 1938 in aynı aylarına nazaran % 6,5 nisbetinde veya 91.000 ton azalarak 1.309.000 tonu bulmuştur. 1938 ilk 4 ay için bu miktar 1.400.000 tonu tutmaktadır.

İrâkın 1938 senesi petrol istihali 4.368.000 tona baliğ olmuştur.

İRAN:

Maden arama imtiyazı

İran hükümeti Hollandalı "Algemeene Exploratie Maatschappij,, Anonim şirketine İranın iki geniş mıntakasında yer altı servetlerini araştırmak üzere 3 sene müddetle bir imtiyaz vermiştir, imtiyaz mukavelesi 19-3-1939 tarihinde tarafeynce imzalanmış ve Şahinşah tarafından tasvip edilmiştir. Bir mıntaka İranın şimali-garbisinde Hazer denizinin garp ve cenubundadır. Diğer imtiyaz mıntakası ise İranın cenubunda Basra körfezi yakınında sahil havaliye düşmektedir. Son mıntakaya Bender Abbas limanının hinterlandı da aittir. Bu iki mmtakanın umum sathı mesahası 236.000 km. murabba teşkil etmekte ve Hollanda Anavatanına nazaran 7 misli bu-

yüktür. Şimal imtiyaz mıntakasında sair madenlerle birlikte kurşun, gümüş ve bakır cevheri yataklan mevcuttur. Oradaki petrol membalarının istikşafı da aynı şirkete verilmiştir. Fakat petrol kaynaklarının cenubî mıntakada Kum şehri civarında bulunması ümit edilmektedir. Cenubî imtiyaz mıntakasının bakır, krom, kükürt ve demir cevherini ihtiva ettiği muhakkaktır. Zuhuratın bir kısmı sahilden yakın bir mesafede olması ihracatı kolaylaştıracaktır.

İnkışaf neticesinde meydana çıkarılan ve işletmeğe değer maden servetleri için şirket 60 sene bir müddetle yeni bir imtiyaz alacaktır.

İşletmeden elde edilen safi kâr hükümetle şirket arasında yarı yarıya taksim edilecektir. Mezkûr şirket ve ona tabi işletmeler bütün vergilerden muaftır. Döviz ve ihracat meselelerinde serbesttir.

Algemeene Exploratie maatschappij şirketi ilk araştırma senesinde asgarî 100.000 Hol. florini ve ikinci, üçüncü senelerde asgarî 200.000 er florin araştırma için sarfetmelidir. Tesis edilecek madenlerin sermayesinden % 51 şirket tarafından ve kalan % 49-1 yerli ahaliye satılacak aksiyonlardan toplanacaktır.

İSPANYA:

Demir cevheri istihsali

İspanyanın Viskaya mıntakasmda 1938 senesinin ilk 6 ay zarfında 948.700 ton demir cevheri istihsal edilmişken aynı senenin ikinci yansında 868.180 ton elde edilmiştir. Bu mıntakanın umum demir cevheri istihsali 1.817.000 tonu bulmuş ve memleket dahilinde elde edilen cevherin 2/3 sini teşkil etmektedir, çünkü 1938 zarfında İspanya 2.514.000 ton demir cevheri istihsal etmişti.

İspanyanın demir cevheri müşterileri arasında 420.100 tonla Kolanda, 369.865 tonla İngiltere ve 314.000 tonla Almanya başlıca mevki tutmaktadırlar.

İTALYA:

Cıva satış kartelinin tesisi

İspanya ile İtalya cıva müstahsilleri arasındaki temaslar bir cıva satış kartelinin tesisi ile nihayetlenmiştir. Bu kartelin merkezi Komada olacak ve cıva fiyatlarını Londra piyasasından müstakil bir şekilde tesbit edecektir. İspanya sivil harbine kadar mevcut olan Cıva satış karteli Londrada kain idi. İtalya 1938 senesinde 67.000 şişe cıva istihsal etmişken 1939 istihsalâtının 80.000 şişeye çıkacağı ümit edilmektedir.

1939 da Maden endüstrisi

İtalyanın 1939 ilk 3 ay zarfındaki maden endüstrisi 1938 senesi ilk 3 ayına nazaran bazı branşlarda meselâ demir halitaları istihsalâtında % 110 misli bir tezyüd kaydederken, diğer taraftan memleketin çinko istihsalâtında % 22,4 ve alüminyum istihsalâtında % 10 nisbetinde bir tenakus kayde şayandır. Geçen ve cari sene ilk trimestri zarfındaki İtalyanın maden istihsalâtı ve 1939 ilk 3 ayındaki artış (+) veya azalış (-) nisbetleri berveçhi atidir, (ton olarak)

	1938 ilk 3 ay	1939 ilk 3 ay	Tahavvülün nisbet!
Demir halitaları	4.135	8.717	+110,8
Kurşun	11.606	11.005	— 5,2
Çinko	9.023	7.001	— 22,4
Alüminyum	5.022	4.522	— 10,0
Bakır	486	738	+ 51,9
Cıva	592	546	— 7,8
Antimuan	51	94	+ 84,3

Cevher istihsalâtındaki 1938 ile 1939 ilk 2 aylık istihsal rakamları mukayese edilirse demir cevherinde % 22 boksitte % 8,5, civa cevherinde % 10,2 piritte % 4,7 ve kükürt istihsalinde % 3,9 nisbetinde azalış kaydedilmektedir.

Petrol arama için 60 milyon lîre

İtalyanın Frosinone vilâyetinde Ripi civarında yapılan jeolojik araştırma ve sondajlar neticesinde 150 - 250 metre derinliğinde zengin petrol kaynaklarına tesadüf edilmiştir. Bu sondajlara muvaffakiyetle devam edilmesi için İtalya hükümeti 60 milyon lîrelik bir tahsisat kabul etmiştir.

KANADA:

Geniş mikyasta Jeolojik araştırmalar

Kanadanın maden ve yeraltı servetleri umum müdürlüğü 1939 yazında esaslı jeolojik tetkik ve araştırmalar yapmak maksadile 250 mütehasıstan ibaret 46 muhtelit topografik ve jeolojik heyet teşkil etmiştir.

Bu heyetler bilhassa Gukon ve şimali garbi mıntakalarda araştırmalarla meşgul olacaklardır.

MACARİSTAN:

1939 da petrol istihsalâtı

Macaristanın 1939 senesi ilk 3 ay zarfındaki petrol istihsalâtı geçen 1938 in aynı devresine nazaran 17.140 ton artarak 22.338 tonu bulmuştur. Tabii gaz istihsali ise 1938 ilk trimestrinde 848.683 m..mikâp iken 1939 da 8.087.735 m³ - a çıkmıştır. Nisan 1939 ayı zarfında 9.093 ton pet-

rol elde edilmiştir. Bu ayın 1938 istihsali ancak 1782 ton idi. Lispe mıntakasında açılmakta olan sondaj kuyuları Macaristan petrol istihsalâtının yakında birkaç misli artacağı ümidini vermektedirler.

MEKSİKA:

Madencilğin millileştirilmesi

Meksikanın ana yasalarına göre bütün yer altı servetleri bilâ kayd ve münhasıran milletin emlâkidir. Buna rağmen yeni keşfedilmiş cevher yatakları ve petrol kaynakları memleketin millî ihtiyatı olarak ilân edilmektedirler. Bununla beraber bu tebliğ hiç bir zaman yatakların yalnız devlete işletilmesini istintaç etmemekte ve imtiyazların hususî eşhasa ve müesseselere terkedilmesine engel olmamaktadır. Meksika hükümet reisinin 27-4-1939 tarihli bir emirnamesi ile bu meselede yeni bir intizam bulunmuştur. 19-3-39 tarihli emirname ecnebi şirketlerinin imtiyaz almasına yer bıraktığı halde 27-4-1939 tarihli tebdilât yeraltı servetlerinin işletilmesini ancak Meksika vatandaşları ile millî şirketlere inhisar etmekte ve yeni emirname memleketin madencilğini millî esaslar üzerine kurmaktadır.

MISIR:

Petrol istihsali ve boru hattı

Süveyş kanalı civarında El Gardaka ve Ras Garib'de bulunan petrol kaynaklarının işletilmesi gittikçe ehemmiyeti kazanmaktadır. Geçen bir ay zarfında yani 29-4-1939 dan 27.5-1939 tarihine kadar burada 65.685 metre mikâp petrol istihsal edilmiştir. Bu miktar 1938 aynı zamanında nazaran 5-6 misli fazladır.

Mısır hükümeti bu mıntakadan Kahi-
reye petrol nakliyatını kolaylatmak mak-
sadiyle bir boru hattı inşasına karar ver-
mistir.

Hurda demir ihracatının tahdidi

Mısır hükümetinin mayıs 1939 başla-
rında meriyete geçen yeni bir emirname-
si üzerine memleketten ihraç edilen beher
ton burada çelik veya hurda demirden 10
Mısır lirası miktarında bir ihracat güm-
rügü alınacağı tebliğ olunmaktadır.

POLONYA:

Terkibi petrol meselesi

Son 4-5 sene zarfında motörleşme inki-
şafı neticesi olarak Polonyanın senevi
benzin istihlâki 64.000 tondan (1934 de)
111.100 tona (1938 de) çıkmıştır. Petrol
ve müştakların ihracatı da 1937 de 40. 785
ton iken 1938 de 4664 tona inmiştir. Bun-
dan dolayı 1.6.1939 tarihinde Varşova
Yüksek Teknik Okulunda hükümet ala-
kadarlarının iştiraki ile memleket dahilinde
kömür ve katrandan petrol istihsalı
meselesi tetkik ve müzakere edilmiştir.

Yeni petrol sahası

Kalusz civarında Nibylowska'da yapı-
lan jeolojik araştırma ve sondajlar neti-
cesi 760 m. derinliğindeki bir kuyuda pet-
rol kaynağına tesadüf olunmuştur. Şim-
dilik yevmi 5 ton istihsal veren bu kuyu
civarında gene birkaç kuyunun açılma-
sına karar verilmiştir.

ROMANYA

1939 ilk dört ayında petrol

Romanyanın 2-3 seneden beri azalma.

ğa yüz tutan petrol istihsalâtı 1939 ilk 3
ay zarfındaki istihsalden de tebarüz et-
mektedir. 1938 ilk 3 ay zarfında 1.647.000
ton ham petrol istihsal edilmişken 1939
ilk 3 ayım istihsalı 1. 572.000 ton olarak
geçen senenin ilk üç ayma nazaran
75.000 ton aynı % 4,5 nisbetinde bir tena-
kus kaydetmektedir. Buna rağmen hükü-
metin aldığı yeni tedbirler neticesinde
1939 senesinin ikinci üç ayında istihsal
miktarının artması umulmaktadır.

Romanyanın nisan ayındaki petrol istih-
salı 520.000 tonu bulmuştur. Yeni ya-
pılan sondaj derinliği cem'an 21.000 met-
redir. Müstahsil firmaların başında
113.942 tonla Astra Romana şirketi gel-
mektedir.

Altın madenlerinin tevsi

Romanyanın 1938 senesinde altın istih-
sal yekûnu 4846 kg. iken bu miktarın
3076 kg. - ı Mica şirketine düşmektedir.
Bu şirketin sermayesi 1.1.1939 dan itiba-
ren 350 den 500 milyon ley'e çıkarılmıştır.
Finansman olarak . Altın madenciligi ban-
kası iştirak etmiştir.

1937 altın istihsalâtı 5142 kg. olmasına
bakılırsa Romanyanın bu madencilik bran-
sında bir gerileme şayanı dikkattir. Bu-
nunda sebebi maden cevherindeki altın
tenorunun azalmasında aranmalıdır.

Mica şirketi tarafından işletilmekte o-
lan yatakların altın tenoru vasati olarak
beher tona 10,2 gr. bulmaktadır. Aynı cev-
herde gümüş de mevcuttur, 1938 gümüş
istihsalı 1678 kg. u tutmaktadır.

SOVYET RUSYA:

Başjeolok İ. M. Gubkinin vefatı

21-4-1939 tarihinde sürekli bir hasta-
lıktan sonra Sovyet Rusya merkezi jeoloji
komitesi başkanı ve Fen akademisi as baş-

kanı İ. M. Gubkin hayata gözlerini kapamıştır.

Prof. Gubkin 1871 senesinde fakir bir köylü ailesinde dünyaya gelmiş ve hayatının ilk yarısını muallimlikle geçirmiştir. 40 yaşlarına doğru yüksek jeolojik diplomasını alan bu zat hayatının son yarısında 150 ye yakın meslekî eserin müellifi ve birkaç mecmuanın muharriri olmuştur. Sovyetler Birliğinin madencilğinde başrol oynayan Prof. Gubkin son zamanlarda Moskova Yüksek Maden mühendisi okulunun Profesör ve Rektörü idi. Azarbaycan petrol havzasının tevsine ve Volga ile Ural arasındaki sahada "İkinci Baku,, tesmiye edilen petrol havzasının keşfine büyük hizmeti dokunan Prof. Gubkin yalnız Sovyetlerde değil ecnebi memleketlerde de şöhrat kazanmıştır.

Yeni Krom cevheri zuhurati

Aktübe eyaletinde yapılan sondajlar esnasında Almazni mıntakasinda 7 sondaj kuyusu 70 metre bir derinlikte zengin kromit zuhuratına tesadüf etmiştir. Mıntakanın kromit miktarının tesbiti maksadile yarma ve sondaj amelîyesine devam edilmektedir.

Türkistanın kömür zenginliği

Şimdiye kadar yapılmış olan jeolojik tetkik ve araştırmalara nazaran Türkistanın 68 muhtelif mıntakasında 9 milyar ton kömür ihtiyatı mevcuttur.

Karaboğaz körfezinden 60-70 Km. bir mesafede bulunan kömür yatakları burada inşa edilecek kimya kombinatının ve Krasnodarla civar eyaletlerinin ihtiyacını temine kâfi gelmektedir.

Türkmen, Tacik ve Özbekistan hudutları mıntakasındaki Kugitan kömür yataklarının ihtiyatı 50 milyon ton olarak tahmin edilmektedir.

Orta Asya Demiryolu hattından 20 Km.

bir mesafede bulunan Taşkutan kömür yatağı da büyük bir ehemmiyeti haizdir.

Aktübe ile Ura arasında Zığdı kömür yatağı kalın damarlarla yer sathına çıkmakta, bu mıntakanın ve Stalinabad ihtiyacını temine kâfi gelmektedir. Stalinabaddan 110 Km. bir mesafedeki Yognob Rovat kömürü kok istihali için elverişlidir.

Semerkanın 90 Km. şarkında bulunan Kıştut Zauran kömür yataklarının sanayi rezervi 100 milyon tondur. Bunlara Kırgızistanın Işık göl civarındaki 200 milyon ton muhtevi kömür yatakları ilâve edilirse Türkistanın mahrukata yüzlerce seneye temin edilmiş olması anlaşılır.

Petrol endüstrisi

Sovyet Rusya dünya petrol müstehlikleri arasında Amerika B. Devletlerinden sonra ikinci mevki almaktadır. 1938 senesinin petrol istihlâki aşağı yukarı 28 milyon tonu bulmuştur. Memleketin motorleşmesindeki inkişaf istihlâkinin çoğalmasına sebep olmuştur. Üçüncü beş senelik sanayi plânına göre S. Rusyanın petrol istihali 1942 senesine 54 milyon tona çıkarılacaktır. Binaenaleyh 1938 de 30 mil. ton istihsalât 4 sene zarfında 24 milyon t. bir tezayüd gösterecektir.

İkinci beş senelik endüstri planındaki petrol istihali ve sondaj faaliyetinin inkişafı aşağıdaki cetvelden görülebilir.

Seneler	Sondajlar 1000 metre üzere	İstihsalât veren kuyular	Ham petrol istihali ton
1934	1.257	5.892	24.146.000
1935	1.484	5.971	25.135.000
1936	2.119	6.731	27.337.000
1937	1.975	7.633	28.396.000
1938	1.650	8.588	30.112.000

"İkinci Baku,, adı ile meşhur petrol

kaynakları sahası olan Volga - Ural mıntakasındaki son araştırma ve sondaj neti. cesinde gayet zengin petrol menbalanna tesadüf edilmiş ve hükümetin (kontrlü altında istihsal için gereken izharı işlere girişilmiştir. Bu mıntakanın 1938 istihsalâtı şimdilik 1.292.000 tonu bulmuştur.

Yeni jeolojik araştırmalar

Ukranya'da Stalino mıntakasında endüstriyel işletilmeğe müsait 2,5 ilâ, 4,5 metre kalınlığında bir fluorit damarı bulunmuştur.

Cenubî Ural'da Mias şehri civarında Alan mevkiinde molibden madeni keşfedilmiştir. Tuşuvskiye . Gorodkiye yakın mevkilerde beş yerde boksit bulunmuştur. Son zamanlara kadar, Ural'da kalay buldnamadığı sanılıyordu. Fakat son zamanlarda, Ural Jeoloji ve Minaraloji enstitüsünün araştırma heyetleri, Alapavsk, Kamensk, Koçkarı ve daha sair yerlerde kalay madeni tesbit eylemiştir.

Sverdlovsk'a üç kilometre yakın bir yerde yeni bir demir madeni bulunmuştur. Bu madendeki ihtiyat demir, iki milyon ton kadardır. Cevherin muhteiyatında nikel, kobalt ve krom ile karışık yüzde 65 demir vardır.

Kafkasya'nın dağlık arazisinde, iki bin ilâ 4.000 metre irtifada, müteaddit anti-muvan, kalay ve daha sair madenler keşfedilmiş ve bunların vaziyetleri ile ihtiyatları tesbit olunmuştur.

Rostov mıntakasmda, Kuybişev civarında da, son araştırmalar neticesinde, çinko, kurşun, bakır ve daha sair faydalı madenler bulunmuştur.

ŞİLİ:

Petrol şirketlerinin devletleştirilmesi.

Sekiz sene evvel neşrolunmuş bir ka-

rara istinaden Şili hükümeti memleketin petrol istihsal ve işletmelerini devletleştirmeğe karar vermiş ve bundan dolayı Standard Oil ve Shell kumpanyaları ile müzakereye girişmiştir. Hususî ve ecnebi petrol şirketlerinin bütün emlâki hükümetçe satın alınacaktır. Bu kumpanyaların elindeki işletmeler devlet şirketi olan Copec Petrol müessesesine intikal edecektir.

Hükümetin plânında Şilinin cenubî sahalarında petrol aramayı takviye ve petrol ithalâtının tahdidi meseleleri de mevcuttur.

YUGOSLAVYA:

Krom ve manyezit yatakları keşfi

Bosnyanın Sarayewo garbinde krom ve manyezit yatakları keşfedilmiştir.

İlk yapılan tetkikler neticesinde bu yatakların büyük bir ehemmiyeti haiz olduğu tezahür etmiştir. Buradaki sahrelerin serpantine ait olduğu ve madence zenginliği tesbit olunmuştur.

Trepça madenleri

Yugoslavyanın kurşun çinko zuhuratını işletmekte olan Trepça madenleri 1939 senesi ilk 3 ay zarfında 18.859 kurşun konsantresi ile 15934 ton çinko konsentresi elde etmiştir, ingiliz sermayedarları elinde bulunan Trepça madenlerinin 3 aylık istihsal kıymeti 42. 323 ingiliz lirasını bulmuştur.

Petrol arama ve istihsalı

Yakında Belgrad şehrinde Alman sermayesi iştirakile Rudokop maden şirketi tesis edilmiştir. Bu şirketin asıl hedefi memlekette petrol tetkik ve arama mesalesidir. Şirketin şimdilik sermayesi 1 milyon dinarı bulmaktadır.

Jeolojik araştırmalar neticesinde Yugoslavyanın bazı mıntakalarında petrol kaynaklarına tesadüf edilmesine rağmen, işletme meselesi şimdiye kadar inkişaf etmemiştir. İlk olarak 1930 senesinde memlekette 277 ton petrol istihsal edilmiştir. Bu istihsal 1933 de 629 tona çıktıktan sonra 1934 de yine 137 tona inmiş, ve 1937 de 527 tondan 1938 de 1118 tona baliğ olmuştur.

Memleketin başlıca petrol istihsali Med. jumurje mıntakasındadır. Halbuki Macaristan hududuna yakın Save ve Drina - Batan mıntakaları da petrolce zengin olması fennî araştırmalar neticesinde teyid edilmiştir. Hududun Macaristan tarafındaki Lisperde yapılan 2000 m. derinliğindeki sondaj kuyusundan günde 200 ton petrol elde edilmektedir.

Yukarıda adı geçen Yugoslav - Alman şirketinden maada memlekette İngiliz ve Amerikalı petrol şirketler araştırma faaliyetini inkişaf ettirmektedirler.

YUNANİSTAN:

Krom ihracatı

1939 senesi ilk 4 ay zarfında Yunanistanın krom cevheri ihracatı 16.330 tonu bulmuştur. Bu miktarın münferit aylara taksimatı ikinci kânun 3.500, şubat 2.660, mart 5.250 ve nisanda 4920 ton teşkil etmektedir.

Selanik civarındaki Sedes kromit madenlerinin tesisine girişilmiştir. 1940 senesi başlarında bu madende de istihsalâtın başlanması beklenmektedir.

Son çıkan resmî istatistiklere göre 1938 senesi zarfında Yunanistan 39.910 ton krom cevheri istihsal etmiştir. Bu miktarın 12.172 tonu Volo, 19327 tonu Styliis, 623 tonu Selanik ve 2788 tonu da Aleksandropulos eyaletine düşmektedir. 1937 krom cevheri istihsali ise 55.945 tondur.

Petrol aramaları

Garbi Yunan petrolü ve Asfalt kumpanyası Yunanistanın şimali şarkisinde bulunan Epirus eyaletindeki 100.000 hektar arazide petrol aramak maksadile hükümetten imtiyaz almıştır. Bu arazide birkaç sene evvel İngiliz jeolokları tarafından etraflıca bir tetkik yapılmıştır. Hali hazırda 3000 ayak derinliğe kadar inmeyi mümkün kılan makinelerle sondaj kuyuları açılmağa girişilmiştir. Bu sondajlar dağlık ve yolsuz arazide büyük bir muşkilât ve sarfiyatla yapılmaktadır. Şirketin ekseri aksyonları Yunan millî bankası elinde olduğundan hükümet bu araştırmaya büyük bir ehemmiyet atfetmektedir. Asfaltça zengin olan bu arazide petrol bulunması ümit edildiği gibi memleketin yollarım inşa meselesinde asfalt yataklarından istifade de derpiş olunmaktadır.